

Variantnost pádových koncovek v paradigmatech českých pomnožných substantiv

Koncepce práce (A)

Tadeáš Tajbl si vybral ohraničenou oblast, výzkum jazykového jevu, který je dobře uchopitelný a neskýtá příliš odboček a slepých míst. Postupoval systematicky a svůj postup vždy podložil komentářem a často i stručnými, ale dostatečnými argumenty. Prokázal, že se dokáže vyrovnat i s momenty, kdy by se téma mohlo příliš rozrůst nebo ho svést z vytyčené cesty, mnohde tedy dobře vysvětlil, proč některá slova z výzkumu vyřazuje. Celou koncepci práce tak hodnotím jako velmi vyzrálou a navrhuju hodnocení A.

Metodologie a zpracování dat (A)

Výběr korpusů SYN v12, ORAL v1 a online1, v nichž autor provedl rešerši, považuju za velmi dobrý. Práce s korpusy působí promyšleně a poučeně, autor reflektuje i drobnosti a předjímá mnohá jednotlivá úskalí od marginálně nepřesné anotace přes rozložení typu textů v daných korpusech po korektorské zásahy do textů a jejich vztah k autenticitě jazykového materiálu. Celek je kompaktní a může sloužit jako onen pomyslný střípek do mozaiky poznání jazykové změny.

Váhám u popisu korpusu online1 (s. 31), zdá se z něj totiž, jako by tento korpus sestával jen z textů diskusí a sociálních sítí a byl opominut velký materiál jiného charakteru, zejména publicistika, který ovšem představuje zásadní část korpusu.

Práce s odbornou literaturou (A)

Autor využil mnoho patřičných zdrojů, veškeré citace podle mě splňují normy využití zdrojů. V dané problematice se orientuje, prokázal poctivý přístup k tématu, zdrojům i materiálu a z práce číselo zaujetí. Na základě toho všeho navrhuju hodnocení A.

Osobně bych zařadila minimálně ještě Mluvnici současné češtiny 1 (Cvrček et al., 2010), v níž je dobrý přehled o frekvenci tvarů standardního paradigmatu v češtině. Jsem přesvědčená, že tvrzení „Běžná substantiva (singulárové tvary jsou přibližně třikrát frekventovanější než plurálové)“ (s. 8) je příliš zobecňující, a to i s vědomím, že autora v tomto případě nezajímají sémantické vlastnosti slov. Nadto bych tuto dvoudílnou mluvnici řadila mezi „hlavní gramatiky současné češtiny“ (s. 13), jak o nich autor píše, byť na tom, co do takové množiny náleží, se jistě shodnout nemusíme.

Internetová jazyková příručka doznává neustále drobných změn a od roku 2023 také změn větších, od 2024 uveřejňovaných po konci školního roku. Bylo by tedy dobré uvádět vždy datum, k němuž byla data z IJP čerpána. Umím si snadno představit, že např. *rorát/y* budou do IJP někdy doplněny, a to ad hoc nebo v souvislosti s pracemi na Akademickém slovníku současné češtiny, s nimiž jsou údaje v IJP koordinovány.

Formální úroveň práce (A)

Práce je sepsána pečlivě, přesto úsporně, což je velmi osvěžující. Napříště bych doporučila zvolit civilnější jednotné číslo namísto autorského plurálu. Po formální stránce splňuje práce všechny náležitosti, náleží jí tedy hodnocení A.

Otázky

Chtěla bych autora poprosit o to, aby se při obhajobě vyjádřil k několika poznámkám/otázkám:

1. Jak chápete *přijatelnost* jazykového prostředku nebo formy, kterou zmiňujete v této citaci: „označit za přijatelné lze i vyjádření, uvedené v IJP, Udělal jsem si skvrnu na pravé kalhotě“ (s. 8)?
2. Jak jste stanovil hranici 300 výskytů, nad níž podle Vás už případné šumy nebudou významněji zkreslovat data?
3. Mohlo by podle Vás mít na tvary apelativa *bermudy* vliv i neoficiální proprium *Bermudy* (*Bermudské ostrovy*)? Jejich spisovné paradigma je shodné, je tedy třeba možné, že se podporují? Kolísá vůbec paradigma Bermud?
4. Nesouzním příliš s tvrzením „Zůstává ovšem v kompetenci lingvistů a institucí zabývajících se regulací jazyka, jaké požadavky klade na to, aby mohla být pro konkrétní slovo prohlášena za spisovná obě paradigmata.“ (s. 40). Vidím tam dva potenciální zádrhely: to, co aktuálně chápat pod „regulací jazyka“, a postup, jak lze v návaznosti na to něco „prohlásit za spisovné“. Nemyslíte tím vlastně jen to, že by v IJP a rozpracovaném ASSČ, tedy ve dvou nástrojích popisu jazyka z tvorby primárně ÚJČ AV ČR, byly explicitně uvedeny obě varianty? Nebo myslíte i na jiné instituce nebo jednotlivce?
5. Byly pro Vás výsledky výzkumu u některého lexému natolik přesvědčivé, že byste u něj uvedl v IJP dubletní tvary v celém paradigmatu?

Celkové hodnocení

Bakalářskou práci s radostí doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat hodnocením A.

Praha 6. 8. 2024

Hana Dufková

Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK